

O'ZBEKISTON "YUMSHOQ KUCH" SALOHİYATINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

To'xtayev Sarvar

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti,

Xalqaro iqtisodiyot va menejment fakulteti 2-kurs talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14222327>

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda "yumshoq kuch" konsepsiyasining shakllanish jarayoni va uning hozirgi kunga qadar bo'lgan rivojlanishi batafsil o'rganiladi. Shuningdek, O'zbekistonning "yumshoq kuch" salohiyatiga xos o'ziga xosliklar chuqur tahlil qilinib, ushbu salohiyatni yanada kengaytirish maqsadida xorijiy tajriba asosida ilg'or tavsiyalar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: "yumshoq kuch", diplomatiya, ta'lim, madaniyat, meros, sport, turizm.

CHARACTERISTICS OF UZBEKISTAN'S "SOFT POWER" CAPACITY

Abstract. This article provides an in-depth analysis of the formation process of the "soft power" concept in Uzbekistan and its development up to the present day. Furthermore, the unique characteristics of Uzbekistan's "soft power" potential are thoroughly examined, and advanced recommendations for its further enhancement are proposed, drawing on foreign experience.

Keywords: "soft power", diplomacy, education, culture, heritage, sports, tourism.

ОСОБЕННОСТИ ОРГАНА «МЯГКОЙ СИЛЫ» УЗБЕКИСТАНА

Аннотация. В статье подробно рассматривается процесс формирования концепции «мягкой силы» в Узбекистане и ее развитие до настоящего времени. Также глубоко анализируются особенности потенциала «мягкой силы» Узбекистана и предлагаются перспективные рекомендации на основе зарубежного опыта в целях дальнейшего расширения этого потенциала.

Ключевые слова: «мягкая сила», дипломатия, образование, культура, наследие, спорт, туризм.

INTRODUCTION

"Yumshoq kuch" tushunchasining eng keng tarqalgan va Rossiyada aniq hukmron bo'lgan talqini – bu qarshi tomonning ta'sirlanishiga harbiy bo'lmagan usullar."¹ Davlatlar o'zaro munosabatlarni mustahkamlash va ishonchni ta'minlashda yumshoq kuchdan foydalanadilar;

¹ М.М. Лебедева: «МЯГКАЯ СИЛА»: ПОНЯТИЕ И ПОДХОДЫ, ст 212 -214 [Мягкая сила – ресурс внешней политики государства – тема научной статьи по политологическим наукам читайте бесплатно текст научно-исследовательской работы в электронной библиотеке КиберЛенинка \(cyberleninka.ru\)](#)

shuningdek, biror mamlakatning xalqaro arenadagi o'zni va nufuzi aynan uning yumshoq kuchi bilan belgilanishi mumkin. Bunday yondashuv o'zaro aloqalarda ishonch va hamkorlikni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda "yumshoq kuch" modelidan samarali foydalanayotgan davlatlar qatoriga AQSH, Buyuk Britaniya, Fransiya, Italiya, Yaponiya va Shimoliy Koreya kiradi. AQSH ta'lim va madaniyat orqali o'z jozibadorligini oshirmoqda, jumladan, xalqaro talabalarni jalb qilish va "Hollywood" sanoati orqali global ta'sirini kuchaytirmoqda. Buyuk Britaniya o'zining madaniy merosi va ta'lim tizimi orqali xalqaro aloqalarni rivojlantiradi. Fransiya madaniyat va san'atni targ'ib qilishga katta e'tibor qaratmoqda.

Italiya tarixiy merosi va gastronomiyasi orqali yumshoq kuchni rivojlantiradi, xalqaro festival va tadbirlar o'tkazish orqali o'z jozibadorligini oshiradi. Yaponiya zamonaviy texnologiyalar va an'anaviy madaniyatni birlashtirib, global miqyosda ta'sir ko'rsatadi. Shimoliy Koreya esa o'z madaniyati orqali xalqaro maydonda o'z pozitsiyasini mustahkamlashga harakat qilmoqda. 1990-yillardan boshlab, Xitoydagi olimlar yumshoq kuch tushunchasini chuqur o'rganishga kirishdilar. Bu jarayon davomida ular o'z ilmiy ishlarida bu konseptning nazariy va amaliy jihatlarini muhokama qilib, Xitoyning global maydondagi rolini kengaytirish maqsadida yumshoq kuchni targ'ib qilish yo'llarini ishlab chiqdilar. Xitoyning tarixi, madaniyati va iqtisodiy salohiyatini hisobga olgan holda, xitoylik tadqiqotchilar bu tushunchani o'z mamlakatida qanday qilib samarali qo'llash mumkinligini o'rganishga e'tibor qaratdilar.

Intellektual doiralardagi asosiy qarash shundan iboratki, madaniyat davlat qudratining asosiy manbai hisoblanadi. Bu qarash Xitoy rahbariyati tomonidan qo'llab-quvvatlangan bo'lib, natijada Xitoyning madaniy 'soft power' resurslarini mamlakat ichida rivojlantirish va uni xorijda kengaytirish uchun moliyalashtirish oshirildi."

O'zbekiston, ta'lim sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga katta e'tibor qaratmoqda. Ta'lim dasturlarining xalqaro darajada amalga oshirilishi, mamlakatning bilim va texnologiya sohasidagi salohiyatini oshirishga xizmat qiladi. O'zbekiston, o'z oliy ta'lim muassasalarida xalqaro talabalarga ta'lim berish orqali, global miqyosda o'z imijini mustahkamlashga intilmoqda. Turli xalqaro almashinuv dasturlari, ta'lim kooperatsiyalari va akademik tadbirlar orqali, O'zbekistonning ta'lim sohasidagi yutuqlari va innovatsion yondashuvlari ko'rsatilmoqda. Bu esa mamlakatning global ta'lim tizimidagi pozitsiyasini mustahkamlashga yordam beradi va xalqaro miqyosda ijobiy taassurot yaratadi.

Turizm. O'zbekistonning yumshoq kuchini kuchaytirishning muhim vositasi sifatida xizmat qiladi. O'zbekistonning tarixiy obidalar, qadimiy shaharlar va go'zal tabiat manzaralari, xorijiy sayyohlar uchun jozibadorlik manbai bo'lib xizmat qiladi. Madaniy tadbirlar, festivallar va xalqaro ko'rgazmalar, O'zbekistonning boy madaniyatini va tarixini keng jamoatchilikka tanitish

imkoniyatini beradi. Madaniy diplomatiya orqali, O'zbekiston o'zining madaniy boyliklarini namoyish etib, boshqa mamlakatlar bilan aloqalarni kuchaytiradi va o'zaro madaniy almashinuvni rivojlantiradi. Ushbu jarayonlar, O'zbekistonning global miqyosda tanilishida muhim rol o'ynaydi.

Sport. O'zbekistonning xalqaro miqyosda tanilishiga katta hissa qo'shadi. Mamlakatda sport sohasida amalga oshirilayotgan islohotlar va muvaffaqiyatli sportchilarning xalqaro musobaqalarda erishayotgan yutuqlari, O'zbekistonning global maydondagi imijini mustahkamlashga yordam beradi. Sport tadbirlari, xalqaro musobaqalar va chempionatlar orqali, O'zbekistonning sport salohiyatini namoyish etish, mamlakatni xalqaro jamoatchilikda tanitishga xizmat qiladi. Bu, shuningdek, yosh avlodni sportga qiziqtirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishga ham yordam beradi.

O'zbekiston Xitoy bilan ham keng savdo aloqalarini o'rnatgan, siyosatini ham kuzatib boradi. O'zbekistonning yana bir tashqi savdodagi hamkori bu Turkiya davlati hisoblanadi. Turkiya, o'zining tarixiy merosi, madaniy aloqalari va geosiyosiy pozitsiyasi orqali yumshoq kuchini rivojlantirishda davom etmoqda. Ushbu jarayonning bir qismi sifatida, Turkiya o'z madaniyatini, san'atini va tarixini jahon maydonida tanitish maqsadida ko'plab madaniy tadbirlar, festivallar va ko'rgazmalarni o'tkazadi. Masalan, Istanbul va boshqa yirik shaharlar, xalqaro festivallar va madaniy tadbirlar bilan mashhur bo'lib, bu tadbirlar orqali Turkiyaning boy madaniy merosi va san'ati jahon miqyosida tanitiladi. Turkiyaning ta'lim sohasida xalqaro hamkorlikni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Turkiya hukumatining ta'lim dasturlari, jumladan "Turkiya Stipendiyalari" orqali, xorijiy talabalarni jalb etish va ularning o'qishini moliyalashtirishga qaratilgan ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi. Buning natijasida, Turkiya nafaqat o'z ta'lim tizimini jahon miqyosida tanitadi, balki xorijiy talabalar orqali o'z madaniyatini ham tarqatadi.

Yevropadan Amerikaga, Yaqin Sharqdan Osiyoga qadar, xalqaro munosabatlardan tortib siyosatshunoslik va madaniyatshunoslikka qadar turli platformalarda Turkiya haqida yangi munozaralar va fikrlar paydo bo'lmoqda. Bu munozaralar, Turkiyaning o'zaro aloqalarini va global maydondagi rolini qayta ko'rib chiqishga olib keladi. Natijada, Turkiya nafaqat o'zining yumshoq kuchini kuchaytirish, balki global miqyosda ham o'z o'rnini mustahkamlashda davom etmoqda.

Bugungi kunda O'zbekiston uchun "yumshoq kuch" strategiyasi juda dolzarb masala. O'zbekiston tashqi siyosatida bu strategiyani ishlab chiqish va amalga oshirish vaqti keldi. Biroq, O'zbekistonda hali bunday strategiyaning yo'qligi e'tiborga molik. O'zining madaniy va til

resurslari mavjud bo'lishiga qaramay, O'zbekiston tashqi siyosatda "yumshoq kuch" modelini to'liq qo'llamagan. Buning sababi, bir qator muammolar va to'siqlarga bog'liq bo'lishi mumkin.

Masalan, ichki siyosat va iqtisodiy barqarorlik, shuningdek, xalqaro maydondagi muammolar ham O'zbekistonning yumshoq kuch salohiyatini amalga oshirishga to'sqinlik qilmoqda.

Shu kungacha O'zbekistonning "yumshoq kuch" salohiyatini rivojlantirish uchun talabalar va professor-o'qituvchilar uchun mo'ljallangan bir qancha almashinuv dasturlari mavjud. Bu dasturlar, o'z navbatida, O'zbek tilini va madaniyatini Markaziy Osiyoda tarqatish, shuningdek, xalqaro miqyosda tanitishda muhim rol o'ynaydi. Bu almashinuv dasturlari, turli mintaqaviy va global hamkorliklarni o'rnatishda yangi imkoniyatlarni taqdim etadi. Inson kapitalini rivojlantirish, ta'lim sohasidagi innovatsiyalar, raqamli platformalar va onlayn ta'lim dasturlari orqali "yumshoq kuch" salohiyatini yanada oshirish mumkin. O'zbekistonning raqamli iqtisodiyoti va texnologiyalari rivojlanishi bilan xalqaro ta'lim dasturlari va madaniyat almashinuvi jarayonlarini yanada samarali va kengaytirilgan qilishga imkon beradi.

Bundan tashqari, O'zbekistonning geografik joylashuvi, xalqaro savdo va iqtisodiy aloqalarni rivojlantirish uchun platforma sifatida xizmat qilishi mumkin. Mintaqadagi boshqa davlatlar bilan madaniy va ta'lim sohasidagi aloqalarni kuchaytirish, O'zbekistonning xalqaro maydondagi obro'sini oshirishga yordam beradi. O'zbekiston o'z madaniy merosini dunyoga tanitish uchun xalqaro madaniyat festivallarini tashkil etishi, ilmiy konferensiyalar va seminarlar orqali o'z bilim va tajribasini baham ko'rishi muhimdir. Bu tadbirlar, nafaqat O'zbekistonni xalqaro maydonda tanitadi, balki boshqa mamlakatlar bilan madaniy almashinuvni rivojlantiradi.

O'zbekiston shuningdek, turizm sohasida ham "yumshoq kuch" strategiyasini kuchaytirishi lozim. Turizm, mamlakatning boy tarixiy va madaniy merosini ko'rsatishda muhim rol o'ynaydi, bu orqali O'zbekiston nafaqat iqtisodiy foyda, balki xalqaro imijini ham oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Umuman olganda, O'zbekistonning "yumshoq kuch" salohiyatini to'liq amalga oshirish uchun aniq strategiyalar va mexanizmlar ishlab chiqilishi zarur. Bu jarayonda O'zbekiston o'zining madaniy, ta'lim va diplomatiya sohalaridagi imkoniyatlarini kengaytirish orqali xalqaro maydonda o'z o'rnini yanada mustahkamlashi mumkin. O'zbekistonning "yumshoq kuch" strategiyasi nafaqat mamlakat ichidagi muammolarni hal qilishda, balki xalqaro miqyosda raqobatbardosh bo'lishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu maqolada O'zbekistonning xalqaro maydonda "yumshoq kuch" konsepsiyasini shakllantirish va rivojlantirish jarayoni batafsil o'rganildi. Xususan, diplomatiya, madaniyat, ta'lim, sport va turizm kabi sohalaridagi yutuqlar va ulardan foydalanish orqali mamlakatning global nufuzini oshirish masalalari tahlil qilindi.

O'zbekistonning boy madaniy merosi, xalqaro madaniy va ilmiy almashinuv dasturlaridagi faol ishtiroki va ta'lim sohasidagi yutuqlar mamlakatning xalqaro maydondagi "yumshoq kuch"ni mustahkamlashda katta ahamiyatga ega ekani ko'rsatib berildi. Sport, ayniqsa, xalqaro musobaqalarda ishtirok etayotgan O'zbekiston sportchilari, jumladan, paralimpiyachilar ham mamlakatning xalqaro imijini yaxshilashga hissa qo'shmoqda.

Shu asosda bir qator tavsiyalar ishlab chiqildi. Birinchidan, madaniy diplomatiyani kuchaytirish zarur. O'zbekistonning boy tarixiy va madaniy merosini xalqaro darajada kengroq targ'ib qilish, madaniy tadbirlar va festivallarni tashkil etish orqali mamlakatning jozibadorligini oshirish mumkin. Ikkinchidan, ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlikni kengaytirish lozim. Xorijiy talabalarni jalb qilish, xalqaro ta'lim dasturlari va ilmiy tadqiqotlar orqali O'zbekistonning global maydondagi nufuzini mustahkamlash muhimdir. Uchinchidan, sport diplomatiyasini rivojlantirish lozim. O'zbekiston sportchilari, jumladan, paralimpiyachilar ishtirokidagi xalqaro musobaqalar mamlakatning xalqaro imijini oshirishda katta ahamiyatga ega.

Shuningdek, O'zbekistonning boy tarixiy obidalarini va madaniy merosini kengroq tanitish orqali turizm salohiyatini oshirish lozim. Turizm infratuzilmasini rivojlantirish va xalqaro turizmni rag'batlantirish orqali mamlakatning iqtisodiy va madaniy salohiyatini yuksaltirish mumkin.

Nihoyat, "yumshoq kuch" konsepsiyasini chuqurroq o'rganish va rivojlantirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash, xalqaro tajribalarni o'rganish hamda yangi strategiyalar ishlab chiqish O'zbekistonning xalqaro hamkorlik va aloqalarini yanada mustahkamlashga xizmat qiladi.

REFERENCES

1. М.М. Лебедева: «МЯГКАЯ СИЛА»: ПОНЯТИЕ И ПОДХОДЫ 223 стр [Мягкая сила – ресурс внешней политики государства – тема научной статьи по политологическим наукам читайте бесплатно текст научно-исследовательской работы в электронной библиотеке КиберЛенинка \(cyberleninka.ru\)](#)
2. *The Chinese Journal of International Politics*, Volume 2, Issue 2, Winter 2008, Pages 287–308, <https://doi.org/10.1093/cjip/pon011>
3. Bonnie S. Glaser and Melissa E. Murphy: "Soft power with chinese characteristics" pp 26
4. Ali Cicek: Soft Power, Public Diplomacy and Public Diplomacy Techniques: A Conceptual Evaluation (2022). December/Turkish Business Journal 3-page <https://www.researchgate.net/publication/366714816>
5. Mohammed Saaida: The Role of Soft Power in Contemporary Diplomacy (2023). <https://www.researchgate.net/publication/370106169>

6. Eriks Vaprahovskis: Массовые открытые онлайн-курсы (MOOK) как инструменты мягкой силы и публичной дипломатии (2021).
<https://www.researchgate.net/publication/357303395>
7. Timofey Kolgushkin: Мягкая сила Китая-теоретический аспект (2018).
<https://www.researchgate.net/publication/339953087>
8. Maqola. O‘zbekistonning “yumshoq kuchi”. Asadbek Bazarov. (2024) 3-bet
9. Jose Pastrana Huguet., Maria Francisca Casado Claro., Maria Concepcion Concepcion Saavedra-Serrano: Tourism as a Soft Power Tool. The Role of Public Diplomacy in Japan’s Country and Destination Branding (2023). Volume 11 No 2 (2023): Journal of Tourism, Sustainability and Well-being | Special Issue - Destination Branding: An Interdisciplinarity Overview <https://www.researchgate.net/publication/372133589>
10. Meng, “An Evaluation of China’s Soft Power and Promotion Strategy,” in China’s Soft Power Strategy.